

almindelig Samfærdigheds Fremme. Det bliver ca. 20 Kr. pr. Individ. De bornholmste Havne have faaet 254,500 Kr., hvilket bliver ca. 7 $\frac{1}{4}$ Kr. pr. Individ paa Bornholm. Det synes mig ialtsaa at vise, at man ikke har faaet for Meget derovre, og da man kun pr. Individ har faaet omtrent $\frac{1}{3}$ af Gjennemsnittet, kan jeg ikke sjonne rettere, end at de have et ikke uberettiget Krav paa at faae noget Mere, særlig til Havneanlæg. Svad Rønne Havn angaar, har den for Tiden en Størrelse af ca. 300,000 □ Fod, og den kan søges med godt Veirs vestlige Vinde eller østlige Storme af Skibe med indtil 20—22 Fods Dybgaende, men med vestlig Storm kun af 14—16 Fods Skibe. Man har allerede for endel Aar siden haat Opmærksomheden henvendt paa Uvidelsen af denne Havn ved at indbømme Revene udenfor; saaledes blev der i 1799 af Løvenørn, i 1824 af Lohmann, i 1846 af Holm og i 1880 af Ingenieur Otterstrøm udarbejdet Tegninger og Planer til større Havneanlæg, der kunne blive ca. 30,000 Kvadratalen og derover; men hver Gang er Sagen strandet af Mangel paa den fornødne Kapital. Der er ogsaa udarbejdet Overslag af teknisk kyndige Mænd i Rønne Havneudvalg til Uvidelse af Havnen, saa at den blev paa ca. 500,000 Kvadratfod eller ca. 9 Tdr. Land for en Udgift af 6—700,000 Kr. og kunde anløbes af Skibe med 20 Fods Dybgaende under de forskjellige Forhold. Toldstatistikken udviser ogsaa, at Rønne har haat en langt overveienende Ind- og Udførsel imod Nærs af almindelige Produkter med Undtagelse af Granit, og har andre Produkter, som Porcellænsjord, hvoraf der er udført ikke mindre end ca. 13 Millioner Pd. foruden Cementsten, Tajance, Græs, Ler og andre Artikler, hvilke Exportartikler savnes fuldstændig for Nærs, saa at, hvad Rentabiliteten angaar, tror jeg, at den er aldeles overveienende for Rønne, hvis Havn sidste Aar har haat en Indtægt af 42,000 Kr. foruden Lodsafgifter. Der er paa Finanslovens § 6 bevilget 40,000 Kr. til en Eppost mellem Kjøbenhavn og Bornholm istedetfor hidtil 20,000 Kr., saaledes at der bliver Dampskibsforbindelse med Rønne 6 Gange ugentlig mod tidligere fire, medens der paa Nærs kun er to Gange, saa at jeg ikke kan tænke mig, at Udførselen vil blive dragen til Ostkysten, selv om der ogsaa anlægges en større Havn der. Jeg skal derfor tillade mig at anbefale Andragendet, saa at den sagkyndige Kommission tager under Overveielse de Grunde, der tale for, at Nødhavnen anlægges paa Vestkysten istedetfor, som der hidtil kun har været Tale om, paa Ostkysten.

Dan: Det kunde jo næsten synes, som om det bornholmste Nødhavnsspørgsmaal skulde gjøres til et brændende Spørgsmaal mellem Ost- og Vestkysten, og skjøndt dette Spørgsmaal i sin særlige Stikelse som bornholmsk vistnok ikke kan

have særlig Interesse for det høie Thing — (Berg: Na jo!) det glæder mig at høre; da det er en vigtig Sag ikke alene for Bornholm, men for hele Danmark — kan jeg dog dels paa Grund af selve det Andragende, som her foreligger, og som er foreslaaet henvist til den høitærede Minister, dels paa Grund af de Udtalelser, som ere fremkomne fra det ærede Medlem for Bornholms Amtis 1ste Valgtreds (Blem), ikke ret vel fritage mig for at fremkomme med nogle yderligere Bemærkninger i denne Sag foruden dem, jeg under en foregaaende Behandling af Spørgsmaalet har tilladt mig at fremkomme med. Jeg skal først med et Par Ord omtale Forholdene. Naar det er sagt, at der saa at sige i Mand's Minde ikke har været nogen Ss ubfor Vestkysten eller Rønne, som har været til Hindrer for Skibsfarten, maa dette dog vistnok ikke opfattes altfor bogslaveligt eller ubetinget. Jeg skal kunne paavise og haaber ogsaa at kunne dokumentere, at Saadant har fundet Sted jevnlig og ikke, som der siges, kun i det sidste Aar, men ogsaa til forskjellige andre Tider i Løbet af de sidste 40—50 Aar. I Aaret 1870 — for at nævne det først — laa Isten udenfor Rønne den 17de Februar, saaledes at Postfagten „Ornen“ ikke kunde gaa ud. Der blev gjort Forsøg fra Allinge, men forgjæves, Postfagten maatte gaa tilbage. Den 24de Februar blev der atter gjort Forsøg, som ligeledes var frugtesløst. Den 26de Februar blev der atter forgjæves gjort Forsøg og ligeledes den 28de Februar; Posten var endnu ikke afgang. Den 2den Marts blev der gjort Forsøg med Baad fra Bang, som ogsaa ligger paa Vestkysten, men forgjæves. Den 7de Marts gjorde Dampskibet „Standia“ Forsøg, men kunde ikke komme gjennem Isten, og det blev sagt, at Isten laa saa langt ud, som man kunde se fra Rønne. Saaledes blev der gjort Forsøg i længere Tid. Først den 18de Marts, altsaa omtrent efter en Maanedes Forløb, var Isten breven bort fra Rønne og fra Vestkysten, saaledes at Postfarten kunde finde Sted. Dette var i Aaret 1870; men det anføres tillige i disse Meddelelser, hvis Rilde jeg til Slutning skal nævne, at nogle Aar tidligere, altsaa rimeligvis i Tredserne, gif en Skibsfører, Thor Kofod, flere Gange med Baad over Isten fra Rønne til Sverig og bragte Posten frem og tilbage mellem Bornholm og Sverig. Flere saadanne Tilfælde kunne vistnok lettelig paavises, men jeg skal ikke gaa videre i Enkeltheder herom. Min Rilde til, hvad jeg her har tilladt mig at anføre om Forholdene paa Vestkysten, er „Bornholms Avis“ for den 17de, 19de, 26de og 28de Februar samt for den 2den, 5te, 10de, 21de, 26de og 29de Marts 1870. Endnu skal jeg tillade mig at fremsøre nogle Kjendsgjerninger med Hensyn til Vindforholdene, hvoraf jeg ikke ganske har kunnet drage aldeles det samme Resultat som min ærede Ven, det ærede Medlem for Bornholms Amtis 1ste Valgtreds (Blem). De